

Kaupunginvaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

Alajärven kaupungin
tarkastuslautakunta
7.5.2026

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät, työskentely ja kokoonpano ... 3
2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen suositusten jälkiseuranta ... 4
3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ... 5
3.1. Investoinnit ... 8
3.2. Tarkastuslautakunnan havaintoja ... 8
4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ... 9
4.1. Kaupunginhallitus ... 9
4.2. Henkilöstöhallinto ... 11
4.3. Konserniyhtiöt ... 12
4.4. Elinvoimatoimi ... 14
4.5. Sivistystoimi ... 14
4.6. Tekninen toimi ... 15
4.7. Maaseututoimi ... 16
5. Muut havainnot ... 17
6. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle ja allekirjoitukset ... 18

Taulukko 1 Tarkastuslautakunnan edellisten vuosien arviointikertomusten jälkiseuranta ... 5
Taulukko 2 Kaupungin tuloslaskelma 2021–2025 (ulkoiset erät) ... 6
Taulukko 3 Verotulojen kehitys (milj. euroa) ... 6
Taulukko 4 Kaupungin tase ja taseen tunnusluvut 2021–2025 ... 7
Taulukko 5 Kaupungin ja konsernin tunnusluvut 2025 ... 7
Taulukko 6 Investointien toteutuminen vuosina 2021–2025 (milj. euroa) ... 8
Taulukko 7 Kaupungin strategian toteutumisen arviointi ... 9
Taulukko 8 Henkilöstöhallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 11
Taulukko 9 Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 12
Taulukko 10 Elinvoimatoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 14
Taulukko 11 Sivistystoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 14
Taulukko 12 Teknisen toimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 15
Taulukko 13 Maaseututoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 16

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät, työskentely ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain (410/2015) mukaan valmistella hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat valtuuston päätettäväksi ja arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa, sekä arvioida toiminnan järjestämistä tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Kuntalain mukaan määrätyillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on velvollisuus ilmoittaa julkisesti sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan työskentely

Tarkastuslautakunta on laatinut työnsä järjestämiseksi arviointisuunnitelman vuosille 2025–2028. Arviointisuunnitelmaa tarkentaa vuosittain laadittava työohjelma. Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kaupunginvaltuuston hyväksymään vuoden 2025 talousarvioon, kaupunginhallituksen hyväksymään tilinpäätökseen tilikaudelta 2025, tilintarkastajan raportteihin, tilintarkastuskertomukseen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuulemisiin ja haastatteluihin. Tarkastuslautakunta on kokoontunut 8 kertaa. Tarkastuslautakunta laatii vuosittain valtuustolle arviointivuoden havainnot ja suositukset sisältävän arviointikertomuksen. Arviointikertomus vuodelta 2025 on hyväksytty tarkastuslautakunnassa 7.5.2026 § 14.

Tarkastuslautakunta on vaihtunut vuoden 2025 aikana kunnallisvaalien jälkeen. Alla nimilistat molemmista kokoonpanoista.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 31.5.2025 saakka

Varsinaiset jäsenet:	**Varajäsenet:**
Pesu Keijo, puheenjohtaja	Koivulampi Hanna
Koivukoski Jaana, varapuheenjohtaja	Pitkäkangas Pauli
Kuisti Jenni	Korkea-aho Matti
Latvala Markus	Siirilä Pasi
Matintupa Jukka Pekka	Aninko-Rajala Ulla
Nätynki Anne	Latvala Merja
Ukonmäki Mervi	Sivula John-Eerik

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.6.2025

Varsinaiset jäsenet:	Varajäsenet:
Mariapori Timo, puheenjohtaja	Varila Jukka-Pekka
Mäenpää Jari, varapuheenjohtaja	Turja Virpi
Aninko-Rajala Ulla	Hakala Harri
Hämäläinen Heli	Viitasaari Anni
Kolonen Eeva-Liisa	Vihikangas Kati
Nätynki Anne	Ahvenlampi Leo
Siirilä Pasi	Latvala Markus

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja sihteerinä on toiminut hyvinvointisuunnittelija Janika Mäkelä.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy ja vastuullisena tilintarkastajana JHT, HT Nina Nieminen.

2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen suositusten jälkiseuranta

Tarkastuslautakunta on todennut, että alle vuoden arviointijakso on usein liian lyhyt aika suosituksiin liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseen, jonka vuoksi tarkastuslautakunta on tarkastellut arviointikertomuksissa annettujen suositusten etenemistä ja toteuttamista myös pidemmällä aikavälillä. Nykyinen lautakunta on ollut tehtävässään vasta alle vuoden ja siinä ajassa havaintojen kerääminen on hyvin rajallista.

Tarkastuslautakunta on arvioinut, kuinka aiempien vuosien arviointikertomuksissa esitettyihin suosituksiin on reagoitu ja millaisiin toimenpiteisiin niiden perusteella on ryhdytty. Seuraavassa taulukossa on esitetty olennaisin osin, mihin on kiinnitetty huomiota ja minkälaisiin toimenpiteisiin niiden osalta on ryhdytty. Vuotta 2025 aikaisempien arviointien, jo loppuunsaatetut toimenpiteet on jätetty esittämättä. Toimenpiteiden seurantatietojen lähtökohtana ovat tarkastuslautakunnan tekemät havainnot sekä kevään 2026 aikana saadut lisätiedot.

Tarkastuslautakunnan käyttämä arviointiasteikko

+	asia on edennyt merkittävästi suosituksen suuntaan (vihreä väri ja plus merkintä)
0	havaittu joitakin toimia suosituksen suuntaan (keltainen väri ja nolla merkintä)
-	ei havaittuja toimia suosituksen suuntaan (punainen väri ja miinus merkintä)

Taulukko 1 Tarkastuslautakunnan edellisten vuosien arviointikertomusten jälkiseuranta

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUS	TOIMENPITEET JA TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
Aikaisempien vuosien arviointikertomusten suosituksia		
Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota hyte-työn tunnetuksi tekemiseen niin luottamushenkilöille kuin kaupungin työntekijöillekin. Hytetyön tuloksia halutaan näkyväksi kaupungin toimielimissä, jotta päättäjät saavat aiheesta ajantasaista tietoa. Myös TEAviisarin tuloksista halutaan tietoa päättäviin elimiin.	Hyvinvointikertomus on tuotu päättäjille keväällä 2025, muutoin tiedottaminen ollut vähäistä. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota asian esilläpitoon.	0
Huomion kiinnittäminen toimintakatteeseen.	Toimintakate laski ja edellisen vuoden positiivinen suunta pysähtyi. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin on edelleen syytä pitää tarkkaa taloudenpitoa positiivisesta tilinpäätöksestä huolimatta.	0
Valmistelutekstien informatiivisempi sisältö sekä päätösten läpinäkyvyyden varmistaminen	Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen yksityiskohtaisempaa asioiden avaamista valmisteluteksteissä päätöksenteon avoimuuden ja laadun parantamiseksi. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota pidempään päätöksenteossa olleiden asioiden aiempien vaiheiden näkyvyyteen ja päätösten perusteluihin. Päätösten tulee tapahtua hallintosäännön mukaisesti oikeassa toimielimessä ja päätöksenteon toimivaltuus pitää näkyä päätöksessä.	-
Henkilöstövalintojen tekemiseen koulutusta ja ohjeistuksia	Tarkastuslautakunnan huomauttaa, että sijaisjärjestelyjä tehtäessä on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kaupungin toimintojen ja palveluiden laatu ei heikkene sijaisjärjestelyjen aikana. Vaikka työtä rekrytoinnin yhtenäisyyteen on tehty, tulee asiaan kiinnittää edelleen huomiota.	0

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kaupungin tilinpäätöksessä kaupunginjohtaja muistuttaa, että vaikka tase on selkeästi positiivinen ja lainamäärät asukasta kohden alle Etelä-Pohjanmaan keskiarvojen, on tulevaisuusnäkymät haastavia valtiovallan toimenpiteiden vuoksi. Lisäksi talousjohtaja huomauttaa, että kaupungin kokonaistulot eivät riitä kattamaan kokonaismenoja. Vuonna 2025 kaupungin kokonaistulot olivat 48,1 milj. euroja ja kokonaismenot 50,3 milj. euroa. Ylijäämäinen tulos ei kerro kaikkea kaupungin taloudesta.

Kaupungin tilikauden ylijäämä oli 0,9 milj. euroa. tulos on vajaat miljoonaa euroa ylijäämäinen, joka on vajaan puoli miljoonaa enemmän, kuin mitä ennustettiin valtuuston loppuvuodesta 2024 hyväksymässä talousarviossa.

Taulukosta on helpointa vertailla lukuja vuodesta 2023 lähtien, koska Järvi-Pohjanmaan perusturvan toimintojen siirtyminen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle on tapahtunut ennen tätä. Toimintatuotot kattavat entistä vähemmän toimintakuluja. Toimintakate kertoo, että toimintakuluista jäi 28,2 milj. euroa maksettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla toiminnasta saatujen 14,3 milj. euron tuottojen jälkeen.

Kaupungin verotulot laskivat edellisvuodesta hieman. Sen sijaan valtionosuuksia saatiin hieman edellisvuotta enemmän. Muutokset ovat kuitenkin pieniä. Verotulot pysyivät kokonaisuudessaan edellisvuoden tasolla.

Tuloslaskelman luku vuosikate kertoo paljonko rahaa jää juoksevien menojen jälkeen investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. 5,2 miljoonan euron vuosikate kattoi vajaan 4,3 milj. euron poistoista 123 prosenttia.

Taulukko 2 Kaupungin tuloslaskelma 2021–2025 (ulkoiset erät)

Milj. €	TP 2021	TP 2022	TP 2023*	TP 2024	TP 2025
Toimintatuotot	47,2	46,3	15,1	14,8	14,3
Toimintakulut	-111,5	-113,4	-40,9	-40,7	-42,5
Toimintakate	-64,3	-67,0	-25,8	-25,9	-28,2
Verotulot	31,5	32,4	18,6	19,6	19,4
Valtionosuudet	37,5	39,0	14,8	13,5	14,2
Rahoitustuotot- ja kulut	-0,05	-0,01	-0,12	-0,33	-0,12
Vuosikate	4,7	4,4	7,4	6,8	5,2
Poistot ja arvonalentumiset	-3,8	-3,8	-4,0	-4,2	-4,3
Yli-/alijäämä	**0,9**	**0,6**	**3,3**	**2,6**	**0,99**
Tunnusluvut					
Toimintatuotot/toimintakulut%	42,3	40,8	36,9	36,4	33,7
Vuosikate/poistot %	122,4	116,6	183,4	161,5	123,4
Vuosikate, €/asukas	503	489	819	755	582
Asukasmäärä	9321	9185	9114	9083	8981

* Järvi-Pohjanmaan perusturvan tuottamat toiminnot siirtyivät Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen

Taulukko 3 Verotulojen kehitys (milj. euroa)

Milj. €	2021	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Kunnallisvero	26,2	26,8	13,8	13,8	13,6
Kiinteistövero	2,2	2,3	2,4	3,5	3,6
Yhteisövero	3,1	3,2	2,3	2,3	2,1

Kaupungin taseen loppusumma oli 67,9 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli 69,6 milj. euroa. Kertynyttä ylijäämä taseessa on 16,3 miljoonaa euroa ja asukasta kohden laskettuna ylijäämä oli 1.818,30 euroa/asukas.

Lainakanta on laskenut edelleen ollen vuoden 2025 lopussa 18,4 milj. euroa. Lainat asukasta kohden olivat 2 052 €, mikä on 287 € / asukas vähemmän kuin vuonna 2024. Alajärven kaupungin lainamäärät ovat pienempiä kuin koko maassa tai Etelä-Pohjanmaalla keskiarvoisesti.

Alajärven kaupungin vuoden 2025 tilinpäätöksessä omavaraisuusaste on 61 %, kun se vuoden 2023 lopussa oli 58 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämien sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta ja alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

Konsernitasolla vuosikate oli 6,6 milj. euroa, joka on 1,7 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Konsernin tilikauden tulos oli noin 1,3 milj. euroa ylijäämäinen. Konsernitaseeseen kertynyt ylijäämä on noin 18,3 milj. euroa. Konsernin lainakanta laski 3,4 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna ollen vuonna 2025 noin 22,7 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusaste oli 55 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 58 %. Luvut ovat parantuneet edellisvuodesta. Suhteellinen velkaantuneisuus-% kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Taulukko 4 Kaupungin tase ja taseen tunnusluvut 2021–2025

Milj. €	TP 2021	TP 2022	TP 2023*	TP 2024	TP 2025
Taseen loppusumma milj. €	79,9	77,1	69,6	69,6	67,9
Aineelliset hyödykkeet	55,5	54,3	53,0	52,5	53,1
Oma pääoma	34,9	35,5	37,8	40,5	41,5
Vieras pääoma	43,8	40,3	30,9	28,4	25,8
- ***Pitkäaikainen***	19,8	16,3	16,0	13,3	10,7
- ***Lyhytaikainen***	24,0	24,0	14,8	15,1	15,1
Kertynyt yli/alijäämä	8,7	9,3	12,7	15,3	16,3
Lainakanta	29,4	25,0	24,4	21,2	18,4
Lainat €/asukas	3156	2719	2684	2339	2052
Omavaraisuusaste %	44	46	54	58	61
Suhteellinen velkaantuneisuus %	38	38	63	58	54

Taulukko 5 Kaupungin ja konsernin tunnusluvut 2025

	Kaupunki TP 2025	Konserni TP 2025
Vuosikate/poistot %	123,4	129,0
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. euroa	10,3	15,3
Investointien tulorahoitus %	112,72	128,96
Lainanhoitokate	1,78	1,78
Omavaraisuusaste	61	55
Suhteellinen velkaantuneisuus	54	58
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1818	2048
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	2153	2797

3.1. Investoinnit

Vuoden 2025 talousarviossa investointeihin varattu nettomääräraha muutoksineen oli kokonaisuudessaan n. 5,6 milj. euroa. Investointimenojen nettototeuma oli n. 4,7 milj. euroa eli investointimäärärahoista käytettiin 81 %. Investointiosan hyväksytyt lisämäärärahaesitykset olivat yhteensä 5 284 950 euroa. Tämä huomattava muutos johtuu siitä, että mm. Paavolan koulun rakentaminen, bioterminaalin ja kehitysvammayksikön rakentaminen eivät käynnistyneet suunnitelman mukaisesti, joten investointiosan määrärahavaruksia korjattiin 5,2 milj. eurolla. Tämä asia on huomioitu tilinpäätöksessä. Investointeihin myönnettiin lisämäärärahoja muun muassa varavoimakoneen hankintaan 200 000 €, Alajärven Sote-keskuksen peruskorjaukseen 80 000 €, keittopataan koulukeskukseen 30 000 €, bioterminaalin kuntaosuuteen 334 950 € ja terveyskeskuksen paikoitusalueen rakentamiseen 90 000 €.

Vuoden 2025 suunnitelluista investoinneista jäi toteuttamatta Nelimarkkamuseon sadevesijärjestelmän putkiremontti sekä moottoriurheilukeskus, koska kaupungilla ei ole osoittaa sopivaa tilaa. Osa hankkeista on siirretty toteutettavaksi vuoden 2026 aikana ja tarkemmat selvitykset on annettu vuoden 2025 tilinpäätöksessä.

Lähivuosina kaupungilla on massiivinen investointiohjelma, joka tulee rasittamaan kaupungin taloutta ja tulee vaatimaan uudelleenjärjestelyjä käyttötalouskustannusten tasapainottamisessa. Kaupunki tulee tarvitsemaan rahoitusta selviytyäkseen investointiohjelmasta.

Taulukko 6 Investointien toteutuminen vuosina 2021–2025 (milj. euroa)

	2021	2022	2023	2024	2025
Investointimenot, muutettu TA (netto)	4,9	3,6	3,5	4,3	5,8
Investointimenot, toteuma TP (netto)	4,0	3,4	2,7	3,8	4,7
Toteuma / muutettu TA	**81 %**	**95 %**	**77 %**	**88 %**	**80 %**

3.2. Tarkastuslautakunnan havaintoja

Alajärven kaupungin tilikauden tulos oli ylijäämäinen. Alajärven kaupungin lainakanta on edelleen laskenut. Hyvällä taloudenpidolla on mahdollistettu tulevien vuosien suunnitellut mittavat investoinnit. Kaupungin toimintakate (varsinaisen toiminnan toimintatulojen ja -menojen erotus) on kuitenkin heikentynyt vuosittain jo useiden vuosien ajan. Katteen lasku on hidastunut, mutta ei pysähtynyt. Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen kiinnittämään huomiota tarkkaan taloudenpitoon, jotta laajat investoinnit ja tulorahoitushaasteet eivät horjuta kaupungin taloutta.

Tarkastuslautakunta pyytää myös kiinnittämään huomiota realistisuuteen budjetin teossa. Ennakointi ja yllätyksiin varautuminen tulee olla mukana jo alkuperäisessä budjetissa. Talousarvioista ei tule tehdä miellyttäviä alibudjetoinnin avulla. Budjetoinnin realistisuus on kaikkien etu.

Arvio toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilintarkastaja ei ole todennut olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä. Tilinpäätös, toimintakertomus ja konsernitilinpäätös antavat olennaisilta osin oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut kaupunginhallitukselle, henkilöstöhallinnolle, konserniyhtiöille, elinvoiman toimialalle, sivistystoimelle, tekniselle toimelle ja maaseututoimelle asetettuja valtuuston nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunnan käyttämä arviointiasteikko

+	tavoite on toteutunut (vihreä väri ja plus merkintä)
o	tavoite on osittain toteutunut (keltainen väri ja nolla merkintä)
-	tavoite ei ole toteutunut (punainen väri ja miinus merkintä)
?	tavoitteen toteutumista ei voida arvioida (harmaa väri ja kysymysmerkki)

4.1. Kaupunginhallitus

Alajärven kaupungin strategia on päivitetty keväällä 2022 suunnitelmakaudelle 2022–2025, johon määriteltiin neljä strategista päämäärää. Jokaisen päämäärän alle asetettiin tavoitteita sekä niille toimenpiteitä, mittareita, aika ja vastuutahot.

Alla olevassa taulukossa on tiivistetty tilinpäätöksessä 2025 olleet arviot strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Taulukko 7 Kaupungin strategian toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Yritystoiminnan, työllisyyden ja työvoiman saatavuuden edistäminen	Tehty alkavien yritysten palvelupolku, JPYP:n uutiskirje, hankintavuoropuhelut vuosittain, kehittämishankkeet ja Geopark-verkosto, yritysten kehittämishankkeiden ja teknologiainvestointien vauhdittaminen sekä annettu apua rahoituksen ja yritystukien haussa. Tehty kyselyjä yrittäjille, pidetty toimitilarekisteriä ja annettu tukipalveluita yrityksille sekä tehty edunvalvontatyötä ELY-keskuksessa, E-P:n liitossa ym. TE-Kympin kuntayhtymän toiminta on alkanut, nuorten työpaja on tukenut opiskelijoita, jotka ovat vaarassa lopettaa koulunkäynnin,	Tilinpäätöksessä 2025 esitetty arvio toteutumasta on yksityiskohtainen ja toimenpiteitä eri aihealueista on tehty runsaasti.	+

	kehitetty kansalaisopiston maahanmuuttajataustaisille suunnattua koulutustarjontaa ja toteutettu paluumuuttajakampanja. Käytössä HUBI-25 etätyötila. Perustettu urheilulinja 2. asteen ja urheiluseurojen yhteistyönä. TUVA-linjan kehittäminen yhteistyössä Jamin ja Sedun kanssa. Tehty vienninedistämismatkoja Smålandiin ja Tartoon. Ystävyyskaupunkitoimintaa ei ole aktivoitu. JPYP tekee yhteistyötä kv-opiskelijoiden yrityksiin rekrytointien mahdollistamiseksi, aiheeseen liittyvä hanke on aloittanut toimintansa. Maahanmuuttokoordinaattori toimi 60 % työajalla. Kotouttamissuunnitelma on päivitetty kahdesti ja uusi päivitys käynnissä. Alueen kansainvälisten kontaktiverkkojen kokoaminen on vaiheessa, mutta asia edistyy hakkeiden kautta.		
Kumppanuus ja osallistaminen	Seuraparlamentti 1/vuosi, Järviseudun maahanmuuttotyöryhmä, yhteistilaisuuksia on järjestetty esim. Ready4life-messut, ennakkoäänestyspaikka pysähtynyt myös keskustan kauppojen läheisyydessä. Nuorisovaltuusto on kokoontunut suunnitellusti ja lisäksi on järjestetty nuorisovaltuuston ja päättäjien yhteistapaaminen. Nuorilla on säännöllisesti auki olevat kohtaamispaikat Lehtimäellä ja Alajärven keskustassa.	Tilinpäätöksessä 2025 esitetty arvio toteutumasta on yksityiskohtainen ja toimenpiteitä eri aihealueista on tehty runsaasti.	+
Ympäristövastuullisuus	Lautakuntien kokouksia myös etäyhteydellä, ajoneuvojen uusinta määrärahojen puitteissa, kevyenliikenteen väyliä rakennettu lisää ja kunnossapitoa lisätty, lähituotantoa ja -palveluiden käyttöä on pyritty järjestelmällisesti lisäämään, hävikkiruoan punnitus Paavolassa ja koulukeskuksessa, osallistuttu esi- ja perusopetuksen kestävän kehityksen hankkeeseen ja kouluille hankittu mm. kierrätysastiat, sivistystoimen henkilökunta on vieraillut Millespakassa, sähkökäyttöisiä robottiruohonleikkureita lisätty, tilaratkaisuja pohditaan koko ajan, biotuoteterminaali-hanke, rakentaminen aloitettu, vastuullisen matkailun kehittäminen.	Tilinpäätöksessä 2025 esitetty arvio toteutumasta on yksityiskohtainen ja toimenpiteitä eri aihealueista on tehty runsaasti.	+
Hyvinvoiva ja osaava kuntalainen	Nuorisotila Pysäkki on toiminnassa, siellä on aktiivisesti toimintaa avoimena tilatoimintana, että oppilasryhmien vierailuja. Liikuntapaikkojen varausjärjestelmä on käytössä, seuraparlamentti kokoontuu säännöllisesti, kuntalaisilla on enemmän mahdollisuuksia varata tiloja itse sähköisesti, liikuntapaikkojen markkinointia on lisätty paperilehtien ja somen avulla, markkinointia tehty myös yhteistyössä hyvinvointialueen ja lähikuntien kanssa. Yhteinen kokoontuminen kuntalaisille, yhdistyksille ja seuroille. Lajikokeilupäivä yhdessä alueen seurojen kanssa. Lisäksi liikunnallisia tapahtumia pitkin vuotta.	Tilinpäätöksessä 2025 esitetty arvio toteutumasta on yksityiskohtainen ja toimenpiteitä eri aihealueista on tehty runsaasti.	+

	Kulttuurikasvatussuunnitelma on viimeistelyssä yhdessä sivistyksen ja elinvoiman kanssa. Hyvinvointiasiakirjat ovat etenemässä. Kertomus tehty ja suunnitelma valmisteilla. Hyvinvointiasioiden kehittämistä varten perustettu hyvinvointisuunnittelijan virka. Kokeiltu erilaisia matalankynnyksen maksuttomia liikuntaryhmiä ja liikuntakokeiluja. Päivitetty ennalta ehkäisevän päihdetyön suunnitelma yhteistyökuntien kanssa, eri toimielimiin on viety kehittämiskohteet TEA-viisarista, HYTE-työryhmä toimii.		

4.2. Henkilöstöhallinto

Alajärven kaupungin päätoimisessa palvelussuhteessa oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 614 henkilöä, joista vakinaisten osuus on 406 henkilöä ja määräaikaisia 208 henkilöä. Lisäksi sivutoimisia oli 91 henkilöä. Vakinaisen henkilökunnan osuus koko henkilöstöstä oli 66,12 %, joka on noin 6,9 % vähemmän kuin vakinaisen henkilöstön määrä kunnissa keskimäärin. Vakinaisen henkilöstön prosenttiosuus on lisääntynyt edellisvuodesta 0,5 %. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 49,3 vuotta ja suurimman ikäluokan muodostavat 55–59-vuotiaat. Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti oli 67 %. Työtyytyväisyyttä mitataan kyselyssä useilla eri kysymyksillä asteikolla 1–10, jossa yksi on negatiivisin mahdollinen vastaus ja kymmenen positiivisin mahdollinen vastaus. Kaikkien vastusten keskiarvo oli 8,1. Vastausprosentti laski vuoden takaisesta yhden prosentin, mutta tulosten keskiarvo nousi 0,1 arvoyksikköä.

Henkilöstöraportti

Henkilöstöraportti on katsaus vuoden 2024 henkilöstöasioihin. Raportti on laadittu valtakunnallisten suositusten mukaisesti.

Taulukko 8 Henkilöstöhallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Kehityskeskustelujen käyminen säännöllisesti, tehtävänkuvat ja työn vaativuuden arviointijärjestelmä ajan tasalla **Koulutussuunnitelmien laatiminen sekä koulutustarpeisiin vastaaminen** **Työntekijöiden koulutustietojen päivittäminen sähköisiin järjestelmiin jatkuvaa**	Tilinpäätöksen mukaan tavoitteet ovat toteutuneet osittain. Kehityskeskustelujen, tehtävänkuvausten ja koulutustarpeiden täydentäminen on jatkuvaa. Työhyvinvointikysely on toteutunut.	Osa tavoitteista on tilinpäätöksen 2025 mukaan toteutunut ja osa toteutunut osittain.	0

Aktiivisen tuen ja mukautetun työn käytännöt selkeät työyhteisöissä **Sairauspoissaolojen ja ennenaikaisen eläköitymisen vähentäminen** **Työtapaturmien ennaltaehkäisy**	Aktiivisen tuen mukaisten keskustelujen käyminen jatkuvaa. Henkilöstöraportin mukaan sairauspoissaolot vähenivät koko henkilöstön osalta 972 kalenteripäivää ja sairauspoissaoloprosentti laski edellisvuodesta. Työtapaturmia tilastoitiin enemmän, mutta työkyvyttömyyspäivät vähenivät maksettujen korvausten kanssa edellisvuodesta.	Tilinpäätöksen mukaan tavoitteet ovat toteutuneet osittain. Henkilöstöraportin mukaan tavoitteet ovat toteutuneet.	+
Henkilöstökustannusten hallinta	Palkattomien vapaiden käyttö on toteutunut, joka säästää palkkakustannuksia. Muita toimenpiteitä jatketaan edelleen. Palkkakustannukset kasvoivat 1,8 % edellisvuodesta. Sairauspoissaolokustannukset laskivat 9,0 % edellisvuodesta.	Henkilöstöraportin tietojen mukaan tavoite on toteutunut.	+

4.3. Konserniyhtiöt

Taulukko 9 Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Kaupungin yleiset konsernitavoitteet			
Konserniyhtiöiden toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteutumista.	Omistajaohjauksen kehittämistä talouden ja toiminnan osalta jatkettiin vuonna 2025. Kehittämistä jatketaan tulevaisuudessa edelleen.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+
Konserniyhteisöjen ja kuntayhtymien on toimittava taloudellisesti ja kannattavasti sekä kehittää toimintaansa vastaamaan ajan haasteisiin.	Konsernitavoitteita kehitettiin vuoden 2025 aikana niin, että konsernin toiminnallisille ja taloudellisille tavoitteille on laadittu tarkempi ohjeistus vuoden 2026 seurantaa varten.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+
Konsernin ja kaupunginhallituksen välisen omistajaohjauksen kehittäminen edelleen entistä vuorovaikutteisempaan suuntaan.	Konsernineuvottelut on järjestetty suunnitellusti 10/2025	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+

Konserniyhtiöt raportoivat taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Tilinpäätöksen mukaan raportointi on toteutunut suunnitellusti kolme kertaa vuodessa ja tiedot on toimitettu kaupunginhallituksen tiedotusasioihin.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+
Kiinteistö Oy Kitronpuisto ja Rantatien kartano			
Vuokrataloyhtiön toiminnan tehostaminen niin, että taloyhtiön talous on tasapainossa. **Tutkittava mahdollisuus lisätä laadukkaiden vuokrataloasuntojen määrää Alajärvellä.**	Vuokrataloyhtiöiden toimintaa on tehostettu niin, että taloyhtiöiden tilikauden tulos on ollut ylijäämäinen tilinpäätöksen mukaan. Esim. suhteellinen velkaantuneisuus Kitronpuisto 200,9 (tavoite alle 40 %) Rantatien kartano 162,6 (tavoite alle 40 %) Lisäksi Kitronpuisto on hankkinut kaksi perhekoon asuntoa uudisrakennuskohteista.	Tilinpäätöksestä käy ilmi, että omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä lainan hoitokatteet ovat vielä kaukana tavoitetasosta. Töitä tulee edelleen tehdä jatkossakin, jotta tavoitteisiin päästäisiin.	0
Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy			
Kaupungin strategian mukaisten linjausten toteuttaminen ja seuranta omalta osaltaan tiiviissä yhteistyössä kaupunginjohtajan ja Alajärven elinvoimatoimialan sekä kaupunginhallituksen kanssa.	Alajärven kaupungin strategian toteuttamiseen ja elinkeino-ohjelman valmisteluun ovat osallistuneet Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:n toimihenkilöt	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+
Alajärven Lämpö Oy			
Kaukolämmön tarjoaminen asiakkaille kilpailukykyiseen hintaan.	Hinta on onnistuttu pitämään kilpailukykyisenä haastavasta kustannusympäristöstä huolimatta. Maaliskuussa 2025 kaukolämmön hintaa tarkistettiin 4,5 %, mikä oli välttämätön toimenpide polttoaine- ja yleiskustannusten nousun vuoksi. Hintatarkistuksesta huolimatta kaukolämpö on edelleen kokonaisedullinen vaihtoehto. Asiakasmäärän kasvu on selkeä osoitus siitä, että kaukolämpö koetaan vakaaksi, huolettomaksi ja kustannustehokkaaksi lämmitysmuodoksi. Strategiset toimenpiteet tukevat kilpailukykyistä hinnoittelua ja vahvistavat yhtiön taloudellista asemaa pitkällä aikavälillä.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+
Kotimaisen lähipolttoaineen hyödyntäminen lämpökeskuksessa.	Käytettävistä polttoaineista noin 30 % on turvetta ja noin 70 % haketta sekä teollisuuden puutähteitä. Kaikki polttoaineet hankitaan kotimaasta ja pääosin lähialueelta, mikä tukee paikallista taloutta, vahvistaa huoltovarmuutta ja vähentää kuljetuskustannuksia. Teollisuuden puutähteiden – kuten kuoren, purun ja hakkeen hyödyntäminen parantaa resurssitehokkuutta, tukee kiertotaloutta ja vahvistaa toimitusvarmuutta.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite toteutui.	+

4.4. Elinvoimatoimi

Elinvoimatoimialan perustehtävänä on edistää kaupungin elinvoimaa sekä terveyttä ja hyvinvointia, tarjota nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluita sekä ylläpitää museotoimintaa. Lisäksi elinvoimatoimialan vastuualueisiin kuuluvat markkinointi ja työllisyyden hoito. Elinvoimatoimi alitti talousarvionsa 1,7 %.

Taulukko 10 Elinvoimatoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Elinvoimaohjelman toteuttaminen talousarvion raameissa: Elinvoimaohjelman mukaiset toimenpiteet aloitetaan talous arvion rajoissa	Käynnistettyjä toimenpiteitä muun muassa: Möksyn alueen kehittäminen, vuokra-asuntojen määrää lisätty, Palotorin kehittäminen (hankehaku ja tapahtumat), Elinvoiman osallistuminen Järviseudun liikennetyöryhmään	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kuuluvan dokumentaation päivittäminen sekä suunnitelma uuden teknologian hyödyntämisestä elintapaohjauksessa	Laajan hyvinvointikertomuksen esittäminen, hyvinvointisuunnitelman aloitus hyvinvointikertomuksen ja maakunnallisen suunnitelman pohjalta. Elintapa ohjauksen digitaalisten vaihtoehtojen kartoitus ja toteutuksen selvitys	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+

4.5. Sivistystoimi

Alajärven sivistystoimen tehtävänä on tuottaa tai hankkia keskitetysti Alajärven kaupungin sivistyspalvelut. Lisäksi Alajärven sivistystoimi tuotti vuonna 2025 ostopalveluna Vimpelin kunnan sivistyspalvelut sekä Lappajärven kunnan varhaiskasvatuspalvelut.

Alajärven sivistyslautakunnan alitti talousarvionsa 0,5 %. Alitus koostui pääosin teknisen tukipalveluiden pienemmästä laskutuksesta.

Taulukko 11 Sivistystoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Sivistystoimen kehittämissuunnitelman muuttaminen vastaamaan Alajärven ja Vimpelin strategioiden mukaista palvelutarvetta vuodesta 2025 eteenpäin	Sivistystoimen kehittämissuunnitelma on päivitetty 1/2025.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan toteutunut.	+
Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen	Kaikki perusopetuksen 9. vuosiluokan oppilaat saavat päättötodistuksen.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan toteutunut.	+

4.6. Tekninen toimi

Teknisen lautakunnan tehtävänä on huolehtia teknisen toimialan palvelujen tuottamisesta. Palveluihin kuuluvat yhdyskuntasuunnittelu, yleiset alueet, vesihuoltolaitokset, rakennus- ja ympäristöpalvelut viranomaispalveluina sekä tila-, puhdistus- ja ravitsemispalvelut tukipalveluina.

Lisäksi lautakunnan tehtävänä on vastata investointien suunnittelusta rakentamisesta ja rakennuttamisesta annettujen määrärahojen puitteissa. Investoinnit on esitetty tässä kertomuksessa omana kohtanaan jo aikaisemmin.

Taulukko 12 Teknisen toimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Toiminnan järjestäminen mahdollisimman energiatehokkaasti.	Ammattihenkilöstölle järjestettiin koulutuspäiviä Sedussa. Koulutuksen teemoina olivat kiinteistöjen keskeiset tekniset järjestelmät, kuten kaukolämpöön perustuvat lämmitysjärjestelmät, vesikalusteet, ilman vaihtokoneet sekä kiinteistöautomaatio. Lisäksi koulutuksessa käsiteltiin huoltokirjajärjestelmän käyttöä ja ylläpitoa. Koulutuksella vahvistettiin henkilöstön teknistä osaamista ja varmistettiin järjestelmien energiatehokas sekä tarkoituksenmukainen käyttö.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+
Kaikissa olosuhteissa lämmön ja sähkön toimintavarmuuden ylläpitäminen.	Varautumissuunnitelmia päivitettiin vuoden aikana vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Varajärjestelmien ja varavoimakoneiden toimivuus testattiin suunnitellusti ja testauksilla varmistettiin kiinteistöjen toimintavarmuus mahdollisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+
Myönnettyjen omakotitalojen rakennuslupien kasvattaminen	Tavoite oli kaksinkertaistaa myönnettyjen omakotitalojen rakennuslupien määrä verrattuna vuoteen 2024 yhteistyössä elinvoimapalveluiden kanssa. Elinvoimapalvelut ovat tehostaneet markkinointia tiiviissä yhteistyössä teknisen toimen, rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa. Omakotitonttien ja asumisen mahdollisuuksia on nostettu aktiivisesti esiin kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisen median kanavissa sekä kohdennetuissa kampanjoissa. Myönnettyjä rakennuslupia oli 5. Edellisvuonna 2024 lupia oli 5.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite ei toteutunut.	-
Tilapalvelun kustannusten pienentäminen.	Tavoitteeseen on pyritty myymällä/purkamalla turhia kiinteistöjä. Myydyt kiinteistöt: Rivitalo-osake 1 kpl Puretut kiinteistöt: Eläinlääkäritalo 1 kpl	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+

Energian säästötoimenpiteet eri sektoreilla.	Siirtyminen energiatehokkaisiin järjestelmiin ja annettu kiinteistön käyttäjille ohjeistus energian säästötoimenpiteiksi.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+

4.7. Maaseututoimi

Maaseutupalvelun hallinto vastaa Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen toimialaan kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta sekä tuottaa yhteistoiminta-alueen tilaajakunnille niiden tilaamat palvelut. Lisäksi maaseutupalvelun hallinto tuottaa yhteistoimintasopimuksessa ja johtosäännössä muut määrätyt tai sovitut asiat. Maaseutupalveluiden hallinto tukee toiminnallaan maaseutupalvelujen muiden tuotteiden ja toimintojen tehokasta tuottamista.

Maaseutupalvelun hallinto vastaa toimialajohtajan johdolla sidosryhmätyöstä, tiedottamisesta, peruskuntien avustamisesta sekä toimialansa yleisestä valvonnasta ja kehittämisestä.

Kokonaisuutena Järvi-Pohjanmaan maaseututoimi alitti budjettinsa 6,7 %.

Taulukko 13 Maaseututoimen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tavoite	Toteuma 2025	Tarkastuslautakunnan kommentit ja arvio	
Tuottaa tietoa maaseututoimelle ja Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kunnille päätöksenteon pohjaksi. **Osallistua elinkeinojen kehittämiseen, tulevaisuuden suunnitteluun ja vastata osaltaan alueen strategioiden mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta.**	Maaseutupalvelujen hallinto tuotti tietoa Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kunnille päätöksenteon pohjaksi sovitusti vuoden 2025 aikana. Maaseutupalvelut on osallistunut toiminta-alueensa tulevaisuuden suunnitteluun ja toteuttanut kuntien strategian mukaisia toimenpiteitä.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+
Tukien maksatus ensimmäisenä maksupäivänä 90 %:sti. **Henkilöstön ja viljelijöiden kouluttaminen ja tilaisuuksien järjestäminen.** **Maaseudun kehittäminen asiakaskontaktein ja hankkeisiin osallistuen.**	Tukihakemuksista maksettiin ensimmäisenä maksatuspäivänä 99,83 %. Koulutuksiin on osallistuttu tiiviisti. Viljelijäkoulutuksia on järjestetty yhteensä viisi. Lisäksi on lähetetty tiedotteita. Asiakaskontakteja on seurattu tiiviisti ja nettisivuja päivitetty. Lisäksi on osallistuttu paikallisiin hankkeisiin.	Tilinpäätöksen 2025 mukaan tavoite on toteutunut.	+

5. Muut havainnot

Tarkastuslautakunta on huomannut, että luottamushenkilöillä on haasteita sidonnaisuusilmoitusten tekemisessä ja toivoo asiaan parempaa ohjeistusta, jotta luottamushenkilöt osaisivat toimia sidonnaisuus- ja jääviysasioissa oikein.

Loppuvuonna 2025 ollut myrsky herätti kuntalaisten ja tarkastuslautakunnan huolen siitä, onko kaupunki riittävän varautunut poikkeustilanteisiin. Erityisesti tiedottamisen organisointiin on syytä kiinnittää huomiota. Lautakunta toivoo, että kaupungilla on asiakirjat ja käytännön suunnitelmat selvillä erilaisia poikkeusoloja ja riskejä varten.

Talousarvioita tehdessä on toimialojen hyvä kiinnittää huomiota tavoitteenasetteluun. Tarkastuslautakunta arvioi asetettuja tavoitteita paljon tilinpäätöstekstien mukaan. Ei ole kannattavaa asettaa tavoitteita, joihin ei suoraan pystytä vaikuttamaan. Myös tavoiteasettelut, joihin viranhaltijat eivät osaa ottaa kantaa enää tilinpäätöstekstejä kirjoittaessa on syytä unohtaa. Napakat ja tosiasiallisesti työntekijöiden vaikutuspiirissä olevat tavoitteet ja käytännölliset keinot tavoitteen saavuttamiseksi helpottavat niin työntekijöiden, viranhaltijoiden kuin tarkastuslautakunnankin työtä.

Lautakunta kehottaa vahvasti, että kaupunki noudattaa asianmukaista aikataulua konserniohjeiden ja muiden päivittämistä vaativien asiakirjojen osalta. Asiakirjojen päivittäminen tulisi tehdä aina tarvittaessa. Kaupungin tulee myös varmistaa, että se noudattaa omia ohjeitaan.

Lautakunta toivoo päättäjiltä ja viranhaltijoilta tehokasta otetta tilintarkastajan esittämien sekä arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien muuttamisessa.

6. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle ja allekirjoitukset

Tarkastuslautakunta on yhteisesti valmistellut arviointikertomusta kevään 2026 aikana. Asiakirjan on allekirjoittanut päätöskokouksessa paikalla olleet lautakunnan jäsenet.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää

1. tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2025 ja

2. että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallitukselta lausunnon (KuntaL 121 §) syyskuun 2026 loppuun mennessä siitä, mihin toimiin arviointikertomuksessa esiin tuotujen arviointien vuoksi on ryhdytty.

Alajärvellä 7. päivänä toukokuuta 2026

_____ _____

Timo Mariapori
puheenjohtaja

Anne Nätynki

_____ _____

Ulla Aninko-Rajala

Heli Hämäläinen

_____

Pasi Siirilä